

УДК 37.018.46:821.161.2

Ольга КУЦЕВОЛ,

доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського, м. Вінниця

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ CASE-STUDY У ФОРМАТІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

У статті розкриваються особливості використання кейс-методу як засобу підвищення кваліфікації вчителів-словесників у форматі післядипломної освіти. Сформульовано мету case-study. Окреслено вимоги до змісту та оформлення кейсу та названо різновиди кейсів, які доцільно використовувати з метою підвищення професійної компетентності вчителів української мови і літератури. Описано етапи розв'язання кейсу та визначено місце case-study в системі курсової перепідготовки вчителів-словесників.

Ключові слова: *професійна компетентність учителя української мови і літератури, кейс-метод (case-study, метод розв'язання ситуаційних вправ), післядипломна педагогічна освіта, підвищення кваліфікації педагогів.*

Постановка проблеми в загальному вигляді. Ефективним способом розвитку креативності й професійної майстерності фахівця є кейс-метод (case-study) (від англ. case – випадок, ситуація), або метод вирішення ситуаційних вправ. Найактивніше він застосовується під час вивчення економіки, права, медицини, психології та політології. Значного поширення кейс-метод здобув також у педагогіці. Перспективним, на нашу думку, є застосування в методиці навчання різних

© Куцевол О.

шкільних предметів, зокрема літератури, у ході проведення практично-лабораторних занять, що доведено нами в монографії “Методики викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія)” [1].

Також case-study доцільно використовувати в системі підвищення кваліфікації вчителів, оскільки він є ефективним для формування професійної компетентності вчителя української мови і літератури, яка виявляється в таких показниках: готовність до педагогічної та методичної інноваційної діяльності, педагогічна майстерність, творче мислення, прогностичні здібності тощо.

Виник кейс-метод у США на початку ХХ ст. у галузі навчання права та медицини. Однак найбільшого поширення він здобув в економічній освіті. Піонером запровадження case-study стала Гарвардська школа управління бізнесом у Бостоні (Harvard Business School). Саме тут, на початку 1920-х років декан цього закладу Дін Донхем переконав своїх колег-викладачів використовувати на заняттях цей метод. У 1921 році в Гарварді було видано перший збірник кейсів. Поступово кейс-метод став домінуючим у навчанні на факультеті, а далі поширився і в європейській освіті.

Нині сформувалися дві класичні школи case-study – гарвардська (американська) і манчестерська (європейська). Перша школа вбачає мету кейс-метода в навчанні пошуку єдино правильного розв’язання проблеми, друга – припускає багатоваріантність вирішення ситуації. Названі школи вирізняються не лише метою, а й змістовим наповненням та оформленням кейсів: американські кейси більші за обсягом (20–25 сторінок тексту, плюс 8–10 сторінок ілюстрацій), європейські кейси в півтора-два рази стисліші.

Сучасний case-study за гарвардською методикою – це інтенсивний тренінг із використанням відео, комп’ютерного та програмного забезпечення [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення цієї проблеми та на які опирається автор. Проблему застосування case-study вивчали зарубіжні вчені: М. Антипова, А. Долгоуков, Дж. Ерскін, К. Крістенсен, М. Лідере, Е. Монтер, М. Норфі [2;

3; 4]. Вітчизняні науковці досліджували можливості кейс-методу при опануванні іноземними мовами (В. Лобода, А. Сидоренко, Ю. Сурмін), при вивченні педагогіки (В. Каплінський) [5], у післядипломній освіті (Л. Зазуліна, О. Орлик, С. Шевчук) [6; 7; 8], Т. Кошманова узагальнювала досвід американської педагогічної освіти в цьому аспекті [9; 10].

Метою статті є дослідження потенційних можливостей case-study для підвищення професійної компетентності вчителів української літератури в системі їхньої післядипломної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. У педагогіці кейс-метод, або метод розв'язання ситуаційних вправ, передбачає всебічний аналіз представленої ситуації професійно-педагогічної діяльності, що обговорюється під час відкритої дискусії й сприяє виробленню в учасників case-study навичок прийняття рішень. Це інтерактивний метод навчання у вищій школі, який надає можливість наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності фахівців. Він сприяє розвитку винахідливості, умінню вирішувати проблеми, розвиває здібності проводити їх аналіз та діагностику тощо.

Проблема впровадження методу case-study в практику вищої професійної освіти в наш час є досить актуальною, що зумовлено двома причинами:

перша впливає із загальної спрямованості розвитку сучасної освіти, її орієнтації не стільки на отримання конкретних знань, скільки на формування професійної компетентності, умінь і навичок розумової діяльності, розвиток здібностей особистості, серед яких особлива увага приділяється здатності до творчого навчання, зміну парадигми мислення, умінню опрацьовувати значні масиви інформації;

друга зумовлена вимогами до якості фахівця, який, окрім задоволення вимог першої тенденції, повинен володіти також здатністю оптимальної поведінки в різних ситуаціях, відрізнитися системністю та ефективністю дій у динамічно змінюваних умовах.

Метод case-study ефективний у форматі підвищення кваліфікації педагогів, оскільки вони вже мають досить ґрунтовні теоретичні знання, а також певний досвід роботи в школі й рівень сформованості практичних умінь та навичок. Таким чином, уже визріли передумови

для підвищення майстерності вчителів, їхнього професійного вдосконалення та саморозвитку.

Мета кейс-методу – змоделювати перед учасниками розв’язання кейсу проблемну ситуацію, що трапляється в навчально-виховному процесі, спрямувавши на осмислення її специфіки, визначення основних і другорядних фактів, розроблення адекватної стратегії вирішення проблеми й рекомендацій щодо подальших дій.

Вимоги до змісту кейсу:

а) кейс має містити не лише опис подій, а й інформацію, що допомагає педагогам дати всебічну оцінку поведінки вчителя та учнів;

б) не кожна навчальна ситуація може стати основою для кейсу, вона повинна бути проблемою й передбачати кілька варіантів вирішення. За словами одного з піонерів використання кейс-методу К. Крістенсена (Гарвардський університет), описана ситуація має викликати сумніви навіть у досвідчених практиків [4];

в) кейси зазвичай підготовлені в письмовій формі та сформульовані з огляду на досвід реальних людей, що працюють у сфері освіти, читаються, вивчаються та обговорюються учасниками розв’язання ситуації. Вони є основою для проведення бесіди, дискусії в групі під керівництвом викладача-модератора. Тому кейс-метод є одночасно й особливим видом навчального матеріалу, й особливим способом використання цього матеріалу в навчальному процесі.

Проілюструємо це на прикладах.

Перша ситуація: “Учитель-початківець запропонував учням 11 класу підготуватись до уроку позакласного читання на тему: “Мої улюблені рядки Василя Симоненка”. За кілька днів перед заняттям виявилось, що майже всі старшокласники читатимуть поезію “Ти знаєш, що ти – людина”, зважаючи на її невеликий обсяг. Як діяти словеснику далі, щоб урок не зірвався?” У цьому випадку маємо всі ознаки кейса: проблемну неоднозначну ситуацію, що, напевне, є наслідком недосвідченості й формального ставлення початкуючого вчителя до організації уроків позакласного читання, а також недостатнього проникнення учнів в особистість поета, невміння відшукати щось суголосне й актуальне власним думкам та почуттям. З’ясувавши причини

такого стану, учасники розв'язання кейсу пропонують різні варіанти їх усунення:

індивідуальні бесіди вчителя з учнями, які захоплюються поезією, з пропозицією знайти й перечитати вірші, що можуть виявитися близькими особисто їм;

індивідуальне завдання учням, схильним до дослідницької діяльності, які мають підготувати повідомлення “Василь Симоненко очима сучасників”, ознайомившись зі спогадами про поета в книгах М. Сома “З матір'ю на самоті” (Київ: Смолоскип, 1990), С. Буряченка “Крізь болотну тишу – до весняного грому” (Київ: Смолоскип, 2001); А. Ткаченка “Василь Симоненко: нарис життя і творчості” (Київ: Дніпро, 1990) і т. ін.;

опрацювання й порівняння двох статей про поета – “Витязь молоді української поезії” Олеся Гончара та “Василь Симоненко” Д. Павличка;

проведення уроку позакласного читання у формі усного літературного журналу на тему: “Гнів і ніжність Василя Симоненка”;

організація літературного диспуту на тему: “Симоненко став явищем, більшим за його власний доробок” (В. Стус) і т. ін.

Друге запитання “Як організувати в 5-му класі вивчення теми “Наш Шевченко?” не містить конкретної проблеми, тому й не може бути кейсом. Його варто деталізувати в таких завданнях: “Як на цьому уроці ефективно задіяти, уникаючи зайвих повторів, знання учнів про Великого Кобзаря, отримані в початковій школі?”; “Розробіть пропозиції щодо оригінального використання в розповіді про поета фрагментів з повісті С. Васильченка “Широкий шлях” чи О. Іваненко “Тарасові шляхи”; “Поміркуйте, які засоби навчання сприятимуть створенню на уроці піднесеної емоційної атмосфери”.

Проаналізувавши праці вітчизняних та зарубіжних педагогів [2; 3; 4; 5; 9; 10], узагальнимо вимоги до кейс-методу, застосованого у форматі підвищення кваліфікації вчителів-словесників:

1. Кейс має містити вміло викладену історію (послідовний виклад подій) з конкретною навчальною ситуацією, пов'язаною з навчально-виховною діяльністю вчителя української мови і літератури.

2. Описана навчальна ситуація містить проблему, що потребує вирішення.

3. У центрі кейса – “головна дійова особа”, найчастіше вчитель, дії якого аналізуються учасниками обговорення ситуації, на основі чого виробляються пропозиції щодо більш доцільних варіантів її вирішення.

4. Кейс, зазвичай містить інформацію про конкретні випадки зі шкільної практики, хоча можуть бути й ситуації, вигадані автором кейсу.

5. Кейс передбачає оцінку ефективності раніше прийнятих учителем рішень, що сприяє глибшому розумінню учасниками case-study конкретної навчальної ситуації й формуванню вміння приймати педагогічно, психологічно й методично обґрунтовані рішення.

6. Кейс-метод спрямований на розвиток якостей професійної компетентності вчителя-словесника: здатності бачити різні варіанти вирішення проблеми; педагогічної уяви, інтуїції, емпатії, прогнозування, уміння вести діалог, відстоювати власну позицію, здійснювати аналіз та самоаналіз і т. ін.

У форматі підвищення кваліфікації вчителів-словесників доцільно використовувати такі різновиди кейсів:

а) кейс, зміст якого відтворює навчальну ситуацію, що потребує прийняття конкретного, обґрунтованого рішення відповідно до врахування чітко визначених умов, наприклад, “Учитель спостеріг, що 9-класниками важко засвоюється тема “Філософські погляди Г. Сквороди”. Якими методами і прийомами можна активізувати їхню пізнавальну діяльність?”; “Молода вчителька сумлінно готувалась до кожного уроку, продумувала всі його етапи, шукала додатковий матеріал. На уроках їй вдалося встановити контакт з класом, проте були учні, що виявили байдужість, пасивність. Як їх зацікавити?”;

б) кейс, у якому описана ситуація, що передбачає розробку стратегії подальшої діяльності (визначення загальної цілі й завдань навчальної взаємодії, їх реалізацію в діях учителя та учнів), наприклад: “Як довести до 5-класників красу пейзажної лірики П. Тичини (“Не бував ти у наших краях!”, “Гаї шумлять”, “Блакить мою душу обвіяла”)?”; “При

вивченні в 10 класі новели В. Стефаніка “Камінний хрест” словесник має розкрити символічну багатозначність художніх деталей “камінний хрест” та “горб”. Як це зробити?”;

в) описовий кейс, де подано опис вирішення вчителем якоїсь навчальної ситуації. Завдання студентів – указати на позитиви й недоліки прийнятого рішення. Приклад: “Підсумовуючи вивчення повісті Г. Квітки-Основ’яненка “Маруся” (9 кл.) словесник у заключному слові констатував типологічну спорідненість образу головної героїні з Татяною Ларіною О. Пушкіна, Гретхен Й. В. Гете й Лаурою Ф. Петрарки. Не всі учні зрозуміли ці порівняння, у класі зав’язалась дискусія. Проте, педагог не дав їй розвинутись, а запропонував зробити це на інтегрованому уроці на тему: “Ваші улюблені жіночі образи класичної літератури”, проведеному спільно з колегою-зарубіжником. Оцініть його дії”;

г) кейс, що презентує ситуацію навчального процесу. Завдання студентів – ідентифікувати сутність проблеми, визначити її причини, накреслити можливі варіанти виходу з цієї ситуації. Наприклад: “Новий учитель літератури, організовуючи культпохід учнів до театру на перегляд вистави “Маруся Чурай” за однойменним романом Ліни Костенко, почув від одного з учнів фразу: “Піду подивлюсь, щоб потім не витратити час на читання”. Про що свідчать ці слова? Які поради ви дали б педагогу-початківцю щодо виховання читацьких інтересів старшокласників?”.

Кейс може бути представлений у вигляді:

а) друкованого опису; б) відеоматеріалу; в) аудіоматеріалу; г) мультимедійного матеріалу.

Етапи розв’язання кейсу презентуємо в таблиці.

Кейс-метод дає змогу об’єднати теорію й практику, реально оцінити знання студентів, їхні вміння не лише сприймати навчальний матеріал, але й самостійно осмислювати та оцінювати його. Використання методу ситуативних вправ залучає педагогів до участі в кооперативному дослідженні проблеми, сприяє інтеграції колективних зусиль у пошуках спільного рішення. Якщо в координатах традиційного навчання викладач (модератор) виконує функції єдиного джерела, ін-

терпретатора й оцінювача інформації, то в обговоренні, організованому з використанням методу ситуативних вправ, такий аналіз можуть здійснювати всі учасники case-study.

Таблиця

Етапи розв’язання кейсу

Етап	Функції модератора розв’язання кейсів	Функції учасника групи
Підготовчий	Організатор, інструктор	
Уведення в ситуацію	Інформатор	Слухач або читач
Розбір ситуації й розроблення варіантів вирішення проблеми	Організатор обговорення, консультант	Генератор ідей, дослідник, суб’єкт прийняття рішень
Обговорення прийнятих варіантів рішень	Організатор дискусії	Учасник дискусії, критик, рецензент
Підбиття підсумків кейс-методу	Експерт	Слухач або експерт

Модератор у форматі дискусії виконує значно ширші функції: організатора взаємодії в системах “учасники case-study – навчальний матеріал”, “суб’єкти підвищення кваліфікації – модератор case-study”; фасилітатора, котрий допомагає в розборі ситуації; експерта, що підбиває підсумок. Проте, він у жодному разі не має нав’язувати свою позицію чи схилити учасників обговорення до якоїсь думки, його завдання – сприяти проведенню обговорення, а не програмувати “потрібні” відповіді.

Кейс-метод може використовуватись на різних етапах курсової перепідготовки:

у ході читання лекції як проблемне завдання;

при обговоренні досвіду вчителів-новаторів, зафіксовано у відеоматеріалах, блогах, фаховій періодиці, для більш ґрунтовного й наочного розгляду конкретних методичних проблем;

на етапі контролю знань педагогів у формі тестування чи співбесіди з методистом чи членами кваліфікаційної комісії;

у самостійній роботі вчителів української мови і літератури як засіб закріплення набутих навичок вирішення ситуації навчально-виховного процесу й т. ін.

Отже, мета застосування кейс-методу у форматі підвищення кваліфікації педагогів – не просто передача знань з методики викладання української мови і літератури про класичний варіант вирішення конкретного дидактично-методичного завдання, а практичне навчання учасників case-study, спрямоване на формування знань, умінь і навичок розв'язання нестандартних ситуацій реального навчального процесу. Таким чином, відбувається зміна акценту з процесу передачі готових методичних знань на розвиток навичок аналізу та прийняття рішень.

Процес вирішення ситуативних вправ передбачає проходження трьох стадій:

1) індивідуальна робота учасників обговорення, спрямована на ознайомлення й первинне осмислення ситуації – тут відбувається виявлення проблеми, узагальнення ситуації й аналіз висхідної інформації;

2) групова робота передбачає колективне обговорення, з метою уточнення проблеми; формулювання варіантів альтернативних рішень; з'ясування позитивних і негативних сторін кожного з них й остаточної оцінки можливих варіантів вирішення ситуації;

3) індивідуальна та групова робота – підсумкова стадія, на якій кожен з учасників дискусії вибирає своє рішення кейсу, обґрунтовуючи його й презентуючи у формі письмової чи усної відповіді. Це рішення обов'язково має співпадати у всіх диспутантів, що на практиці реалізує їхнє право на індивідуальний вибір.

Значний інтерес педагогів викликає розв'язування кейсів, представлених у формі відеозапису. Це розвиває їхнє вміння спостерігати, мобільно оцінювати ефективність вирішення вчителем навчальних ситуацій, пропонувати власний варіант їх оптимального вирішення й т. ін.

Перевагу використанню відеозапису як засобу професійно-педагогічного тренінгу вчителів забезпечують такі фактори:

фіксованість усього уроку чи його частини, що дає можливість багаторазового або повторного перегляду;

використання стоп-кадру, монтажу, пропуску певних фрагментів, що розширює спектр методичних операцій та завдань у ході аналізу навчально-виховного процесу;

синхронний аналіз відзнятого матеріалу; паралельне коментування змісту уроку, його структури, використаних прийомів, мови вчителя, емоційного стану учнів; зупинка перегляду відеозапису з метою його обговорення, виконання завдань, обдумування варіантів вирішення дидактично-методичного завдання;

організація самостійного перегляду вчителями відеоматеріалу у вільний час.

Доцільним є не лише збирання фонду відеозаписів уроків української мови і літератури, проведених учителями-новаторами, а також його оснащення методичним апаратом (анотаціями, коментарями, кейсами, рекомендаціями щодо використання на засіданнях методоб'єднань). Ось приклад деяких супровідних завдань до відеозаписів:

1. Потренуйте вашу спостережливість, визначивши загальний емоційний стан класу та окремих учнів під час уроку (інтерес, зосередженість, увага, байдужість, почуття). Обговоріть спостереження в групі.

2. Проаналізуйте, як учитель провів етап вивчення нового матеріалу. Чи доцільним був підбір методів і прийомів навчальної діяльності? Запропонуйте свій варіант вирішення цього завдання.

3. Прослідкуйте за мовленням учителя та учнів. Які поради ви дали б щодо їх удосконалення?

4. Прокоментуйте проведення словесником літературного диспуту на уроці вивчення новели Г. Тютюнника "Оддавали Катрю".

Можна зробити висновок, що комплексне використання відеозаписів уроків та супровідних методичних матеріалів позитивно впливає на розвиток професійно-педагогічного мислення педагогів.

Висновки дослідження та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Використання кейс-методу у форматі підвищення кваліфікації вчителів-словесників сприяє зростанню рівня їхньої професійної компетентності, позаяк традиційне навчання центроване на формуванні нормативного компонента знань, а ситуативне навчання навчає пошуку й використання знань в умовах динамічної ситуації.

Недоліком кейс-методу є його недостатня дослідженість у вітчизняній педагогіці; відсутність у більшості викладачів ВНЗ та працівників інститутів післядипломної освіти певного досвіду і знань у проведенні аналізу кейсової ситуації; незабезпеченість методичними посібниками із ситуативними вправами з методик викладання української мови та літератури. Подолання цих недоліків і складає перспективи подальших досліджень з означеної проблеми.

Список використаної літератури

1. Куцевол О. М. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : монографія / О. М. Куцевол. – Київ : Освіта України, 2011. – 457 с.
2. Антипова М. В. Метод кейсов (case-study) [Електронний ресурс] / М. В. Антипова. – Москва : ФГБУ ВПО “Маргту”, 2011. – 150 с. – Режим доступу : http://mpfmargtu.ucoz.ru/metod/metodicheskoe_posobie-1.pdf
3. Долгоруков А. М. Метод case-study как современная технология профессионально-ориентированного обучения / А. М. Долгоруков – Режим доступу : <http://evolkov.net/case/case.study.html>
4. Кристенсен К. М. Дилемма инноватора / Клейтон М. Кристенсен ; пер. с англ. – Москва : Альпина Бизнес Букс, 2004. – 239 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : studfiles.net > К. Кристенсен. Дилемма инноватора.
5. Каплінський В. В. 100 складних ситуацій на уроках та поза уроками: шукаємо рішення : навч. посібник для вчителів / В. В. Каплінський. – Вінниця : ТОВ “Нілан-ЛТД”, 2015. – 80 с.
6. Зазуліна Л. Кейс-метод у системі підвищення кваліфікації педагогів / Л. Зазуліна // Післядипломна освіта в Україні. – 2010. – № 12. – С. 27–29.
7. Орлик О. В. Кейс-метод і особливості його застосування при підготовці фахівців у ВНЗ / О. В. Орлик // Теорія та методика навчання фунда-

ментальних дисциплін у вищій школі : зб. наук. пр. Вип. VII. – Кривий Ріг : Видавничий відділ НМетАУ, 2012. – С. 128–135.

8. Шевчук С. Кейс-метод як засіб зростання майстерності педагога професійної школи / С. Шевчук // Педагогіка і психологія професійної шк. – 2014. – № 3. – С. 64–72.

9. Кошманова Т. “Кейс”-метод в педагогічній освіті США / Т. Кошманова // Шлях освіти. – 2000. – № 1. – С. 45–50.

10. Кошманова Т. С. Розвиток педагогічної освіти у США (1960–2000 рр.) : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Тетяна Сергіївна Кошманова ; Ін-т педагогіки і психології професійної освіти АПН України. – Київ, 2002. – 589 с.

Куцевол О. Н. **Использование метода case-study в формате повышения квалификации учителей украинского языка и литературы**

В статье раскрываются особенности использования кейс-метода как средства повышения квалификации учителей-словесников в системе последипломного образования. Сформулирована цель case-study. Определены требования к содержанию и форме кейса и названы виды кейсов, которые целесообразно использовать с целью повышения профессиональной компетентности учителей украинского языка и литературы. Описаны этапы решения кейса и определено место case-study в системе курсовой переподготовки учителей-словесников.

Ключевые слова: профессиональная компетентность учителя украинского языка и литературы, кейс-метод (case-study), метод решения ситуаций), последипломное педагогическое образование, повышение квалификации педагогов.

Kutsevol O. **The use of Case-Study Method in Upgrading Proficiency Level of Ukrainian Language and Literature Teachers**

The article deals with the peculiarities of using case-method as a means of upgrading proficiency level of language teachers through postgraduate education. The main characteristic of Ukrainian language and literature teacher is his professional competence, which is manifested by the following criteria: readiness for pedagogical and methodological innovative activity, pedagogical mastery, creative thinking, pedagogical imagination and

improvisation, prognostic abilities, ability to solve difficult situations of the educational process. Case method is one of the effective means of teacher's professional mastery development, which is frequently used both in higher pedagogical school and in the system of postgraduate education.

The article represents a brief essay on the genesis of this method from the time it was introduced at Harvard Business School in the early twentieth century, and spheres of application and teaching of various sciences: economics, law, medicine, psychology, political science, pedagogics, in particular. Characteristics of two classic case-study schools of Harvard and Manchester have been described.

The conditions of using case-study in future teachers' training in higher education and in the system of teachers' professional development have been outlined.

It was formulated that the purpose of the case-method is to model a complex situation for the case participants occurring in the educational process, directing them to comprehend its specificity, identify the major and minor facts, develop an appropriate strategy for solving the problem and developing recommendations for further actions.

The requirements for the case content have been defined: it should contain not only a description of the events, but also information that will help the participants of the case study to give a comprehensive evaluation of a teacher's and students' behavior; should be problem based and predict several solutions.

The requirements for the case-method, aiming to upgrade Philology teachers' proficiency have been outlined. The efficient varieties of cases to be used to increase Ukrainian language and literature teachers' mastery have been named.

The article characterizes the methods of cases presentation as: a) a printed text; b) video; c) audio; d) multimedia. Among the steps for case solving the following have been introduced: 1. Preparatory. 2. Introduction into the situation. 3. Analysis of the situation and development of problem solving variants. 4. Discussion of the agreed decision options. 5. Summing up.

The place of case study at different stages of Ukrainian language and literature teachers' refresher course has been determined:

a problem task within the lecture course;

while discussing the experience of innovative teachers, when the content of the case can be submitted in video, blogs, publications in professional periodicals;

at the stage of teachers' assessment who are upgrading their proficiency, by testing or interviewing methodologists or members of the qualification council;

within the independent work of Ukrainian language and literature teachers as a means of acquired skills consolidation in solving the situation of educational process, etc.

The application of the case-study method should be methodologically efficient, pedagogically sound, informatively and organizationally provided. To use case method in upgrading proficiency level of pedagogical workers it is required to provide the harmonious combination and connection with other methods and forms of work with the teachers at professional refresher courses; clear planning, diagnostics and expert assessment of those sections and methods of teaching Ukrainian language and literature, where its use can be most effective.

Keywords: *professional competence of Ukrainian language and literature teacher, case-study (method of situational exercises solving), postgraduate pedagogical education, teachers' proficiency upgrading.*